

מדת בדת

שיעור חזק חיוני בדרך קצרה

לע"נ מרת צפורה פיגא בת ר' שלום מאיר ע"ה
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 367 פרשת מסעי תשע"ט

תמורה יד-כ

לומר שיתכן שדבר חדש מותר לכתוב כמו ר' יוחנן ור"ל בהיו מעיינים בספר אגדתא בשבת והם דרשו עת לעשות לה' הפרו תורתך ומוטב לעקור אות מהתורה כדי שהתורה לא תשתכח. ר ב פפא אומר שכיון שנסכים הבאים בפני עצמם קרבים בלילה אם הזדמנו נסכים בלילה מקדישים בלילה ומקריבים, ורב יוסף בר שמעיה מביא ראיה לרב פפא ממה ששינונו זה הכלל הקרב ביום קדוש ביום והקרב בלילה קדוש בלילה.

רב אדא בר אבהו אומר שעלות השחר פוסל בנסכים כמו שהוא פוסל באברים. רב דימי אמר בשם ר' יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק שמה שכתוב אלא תעשו לה' במועדיכם אלו חובות שבאות ברגל לבד מנדריכם ונדבותיכם מלמד שנדרים ונדבות קרבים בחול המועד, לעולתיכם באיזה עולה מדובר הרי נדבה כבר אמרו וכן נדר כבר אמרו אלא מדובר בעולת יולדת ועולת מצורע, ולמנחותיכם במה מדובר הרי מנחת נדר כבר אמרו וכן מנחת נדבה אמורה כבר אלא מדובר במנחת חוטא ומנחת קנאות, ולנסכים ולשלמיכם בא להקיש נסכים לשלמים כמו שלמים הם ביום כן נסכים ביום ולשלמיכם בא לרבות שלמי נזיר ואביי מקשה מדוע לא לרבות שלמי פסח שהרי שלמי נזיר נקראים נזיר ונידב כמו ששינונו זה הכלל כל שהוא נידב ונידב קרב בבמת יחיד ושאינו נידב ונידב לא קרב בבמת יחיד ושנינו שר"מ אומר שמנחות ונזירות קרבים בבמת יחיד ויש למחוק משם נזירות, אך קשה וכי יש מי שסובר שניזיר אינו נידב ונידב הרי נאמר מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לה בחברון כי נדר נדר עבדך ולכאורה הכוונה לקרב הנזירות, ויש לדחות שהנדר הוא עיקר הנזירות, אך קשה הרי עיקר נדרו היה בגשור ורב אחא אמר ויש אומרים בשם רב בר כר חנן שאבשלום הלך להביא כבשים מחברון וכן מסתבר שאם נאמר שהלך לשם כדי להקריב מדוע הוא עזב את ירושלים לחברון אך לא מובן מדוע לא כתוב מחברון אלא כתוב בחברון משמע ששם הוא הקריב, ואין להקשות מדוע הוא לא הקריב בירושלים שא"כ קשה מדוע הוא לא הקריב בגבעון שהוא מקום קדוש אלא כיון שזה היה בשעת היתר הבמות הוא יכול להקריב היכן שהוא רוצה.

מנין ארבעים שנה הוא כדברי ר' נהוראי בשם ר' יהושע מקץ ארבעים שנה ששאלו להם מלך ושנינו שאותה שנה ששאלו להם מלך היא היתה שנה עשירית לשמואל,

דף טו ושמואל מלך עשר שנים לבדו ועוד שנה שהוא מלך עם שאול ושנתים מלך שאול לבדו ושלושים ושבע שמלך דוד לבדו.

משנה חטאת יחיד שבעליה התכפרו היא מתה אך חטאת ציבור אינה מתה, ולר' יהודה חטאת ציבור מתה, ור"ש אומר שכמו שוולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה מדובר ביחיד ולא בציבור א"כ כפרו בעליה ועברה שנתה היא מתה רק בשל יחיד ולא בציבור. גמרא שנו בכרייתא על הפסוק חטאת יביא, מנין שאם הקדיש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה והראשונה נמצאה ושתייהן עומדות יביא איזו מהן שירצה, שכתוב חטאת ואין לומר שיביא את שתייהן שהרי כתוב יביאנה אחת ולא שתיים, ואמר רב המנונא שעל השניה שנינו שלר' יהודה היא רועה ולר"ש היא מתה, אך קשה שבמשנתנו ר' יהודה אמר שאפילו של ציבור מתה, אלא יש להפוך ולר' יהודה תמות ולר"ש תרעה, אך קשה ששינונו שר"ש אמר שחמש חטאות מתות, ויש לומר שבאמת לא נהפוך והחילוק הוא שאם היא היתה אבודה בשעת הפרשה שעדיין לא היתה הכפרה לר' יהודה תרעה ולר"ש תמות, אך אם היתה אבודה בשעת כפרה לר' יהודה מתה ולר"ש תרעה, ועוד יש לומר שגם במשנה מדובר באבודה בשעת הפרשה והיא נמצאה קודם כפרה והמשנה שאומרת שלר' יהודה תמות מדובר לדעת רבי בר' יהודה והכרייתא שאמרה שתרעה זה רבנן בדעת ר' יהודה, ויש להקשות וכי יש מי שסיבך שחטאת ציבור שמתו בעליה תמות עמוד ב הרי שנינו שחטאת ציבור שמתו יוסי והבאים מהשבי בני הגולה הקריבו עולות פרים שנים עשר אילים תשעים ותשעה כבשים שבעים ושבעה שעירי חטאת שנים עשר הכל עולה לה', וכי חטאת קריבה עולה, ומבאר רבא שאותן חטאות לא נאכלו כמו שעולה אינה נאכלת, ור' יוסי אמר שאותם חטאות באו על עוון ע"ז, וביאר רב יהודה בשם שמואל שזה על ע"ז שעשו בימי צדקיהו, ולכאורה מי שסובר שחטאת

דף יד משנה ישנם דברים בקרבנות יחיד ולא בקרבנות ציבור וישנם דברים בקרבנות ציבור ולא בקרבנות יחיד, קרבן יחיד עושה תמורה ושל ציבור לא עושה תמורה, קרבן יחיד נוהג בזכרים ונקבות ושל ציבור נוהג רק בזכרים, קרבן יחיד חייב באחריותם ובאחריות נסכיהם ובקרבן ציבור לא חייב באחריותם ובאחריות נסכיהם אך חייבים באחריות נסכיהם אחר שקרב הזבח, קרבנות ציבור דוחים שבת וקריבים בטומאה וקרבנות יחיד לא דוחים שבת ואינם קרבים בטומאה, ור"מ מוכיח מחבתי כה"ג ופר יה"כ שהם קרבן יחיד ודוחים שבת וקריבים בטומאה, אלא הטעם לכך הוא שזמנם קבוע. גמרא יש להקשות על הכלל שקרבן יחיד עושה תמורה הרי עופות לא עושים תמורה, ויש לומר שהמשנה מדברת בבהמה, אך קשה שולד הוא קרבן יחיד שלא עושה תמורה, ויש לומר שהמשנה כר' יהודה שולד עושה תמורה, אך קשה שתמורה עצמה היא קרבן יחיד והיא לא עושה תמורה, ויש לומר שהמשנה מדברת בעיקר הזבח, ולפי תירוץ זה מובן בולד גם לרבנן שאינו עושה תמורה אך המשנה מדברת בעיקר הזבח.

יש להקשות על הכלל שקרבן יחיד נוהג בזכרים ונקבות הרי עולה נוהגת רק בזכרים, ויש לומר שעולת העוף נוהגת גם בנקבות כמו ששינונו שהפסול של תמות וזכרות הוא רק בבהמה ולא בעופות, אך קשה שחטאת היא קרבן יחיד שבאה רק נקבה, יש לומר ששעיר נשיא בא זכר, אך קשה שאשם יחיד בא רק זכר, ויש לומר שהמשנה מדברת על קרבן ששייך בין ביחיד ובין בציבור ואין אשם בציבור, ועוד י"ל שהמשנה לא כתבה כל קרבנות אלא יש קרבנות והכוונה לשלמי יחיד שהם באים בין זכרים בין נקבות.

שנו בכרייתא מנין שלא חייבים באחריות של קרבן ציבור שכתוב דבר יום ביומו, מיום לומדים שכל היום כשר למוספים, ומביאנו לומדים שאם עבר היום ולא הביאם אינו חייב באחריותם, ואין לומר שאינו חייב באחריות נסכיהם אחר שקרב הזבח שנאמר מנחתם ונסכיהם בלילה ולמחר, ור"ל למד מהפסוק מלבד שבתות ה' שמקריבים בשבת את הנסכים של אתמול, וצריך לכתוב את שני הפסוקים שאם היינו לומדים מלבד שבתות היינו אומרים שיקריבו רק ביום ולא בלילה, לכן למדו מומנחתם ונסכיהם ואם היינו לומדים ממנחתם ולא היה כתוב מלבד שבתות היינו אומרים שיקריבו נסכים רק בלילה שלאחריו שבקדשים לילה הולך אחר היום אך ביום לא יקריבו, קמ"ל שיקריבו גם ביום, אך קשה וכי נסכים קרבים בלילה הרי שנו לגבי אברים ופדרים שגשופים על המזבח שלמדנו רק אברים ופדרים שמקריבים מבוא השמש והם מוקטרים כל הלילה ומנין לרבות דברים שדרכם להקרב ביום כגון קומץ ולבונה ומנחת נסכים שמעלה אותם מבוא השמש ואין הכוונה אחרי בוא השמש שהרי דרכם להקרב ביום אלא הכוונה עם בוא השמש ומנין שהם מתעכלים על המזבח כל הלילה שכתוב זאת תורת העולה לרבות, וכתוב להדיא שנסכים ביום, ורמי בר חמא מבאר שאמנם הם קרבים ביום אך ניתן להקדישם בלילה, ורבא מקשה שאם הם קדושים מקריבים אותם ששינונו זה הכלל שדבר הקרב ביום קדוש רק ביום והקרב בלילה קדוש רק בלילה והקרב ביום ובלילה קדוש בין ביום ובין בלילה, ורב יוסף אמר שיש למחוק מהכרייתא הנ"ל מנחת נסכים, וכשעלה רב דימי לא"י הוא ראה שרב ירמיה אמר בשם רבי"ל מנין שנסכים שבאים עם הזבח קרבים רק ביום שכתוב ולנסכים ולשלמיכם כמו שלמים ביום כך נסכים ביום, אמר רב דימי אם אמצא שליח אכתוב אגרת לרב יוסף עמוד ב שאין צורך למחוק מנחת נסכים מאותה כרייתא, אלא יש לחלק שנסכים הבאים עם הזבח קרבים רק ביום ונסכים שבאים בפני עצמם קרבים אף בלילה.

יש להקשות וכי מותר לשלוח אגרת הרי ר' אבא בן ר' חייא בר אבא אמר בשם ר' יוחנן שהכותב הלכות כשורף את התורה ומי שלומד בהם אינו נוטל שכר, ור' יהודה בר נחמני המתורגמן של ר"ל דרש שבפסוק אחד כתוב כתב לך את הדברים האלה ובפסוק נוסף כתוב כי על פי הדברים האלה ללמד שדברים שבעל פה אתה לא רשאי ללמדם בכתב, ודברים שבכתב אינך רשאי לאמרם בעל פה, ושנו אצל ר' ישמעאל שמהפסוק כתב לך את הדברים האלה יש ללמוד שרק את הדברים האלה אתה כותב אך אינך יכול לכתוב הלכות, יש

ציבור שכפרו בעליה מתה הוא סובר שגם אם מתו בעליה היא מתה והרי מי שעבד ע"ז בימי צדקיהו כבר מת ובכ"ז הקריבו את השעירים, ורב פפא מבאר שגם למ"ד שחטאת ציבור שכפרו בעליה מתה אך אם מתו בעליה היא לא מתה שהרי הציבור לא מתים, ולכאורה אם נאמר שרב פפא למד את זה מהפסוק תחת אבותיך יהיו בניך א"כ גם ביחיד ניתן להקריבה, אלא יש להוכיח שחטאת ציבור שמתו בעליה קריבה משעירי הרגלים וראשי חדשים שהרי הם מגיעים מתרומת הלשכה והיא באה משל כל ישראל וגם ממי שכבר מת אלא שאין ציבור מתים, ועוד יש לומר שהשעירים שקרבו בימי עזרא זה על מי שעדין חי מזמן צדקיהו כמו שכתוב ורבים מהכהנים הוליים וראשי האבות הזקנים אשר ראו את הבית הראשון ביסודו זה הבית בוכים בקול גדול ורבים בתרועה, ואין לומר שהנשארים מבית ראשון היו מיעוט שהרי נאמר ואין העם מכירים קול תרועת השמחה לקול בכי העם, אך קשה איך הקריבום הרי בבית ראשון חטאו בע"ז במזיד, אמר ר' יוחנן שזה היתה הוראת שעה ויש לכך ראיה שאם לא נאמר שזה הוראת שעה אמנם מובן מדוע היו י"ב פרים ושעירים כנגד י"ב שבטים אך מדוע הקריבו דוקא שבעים ושבעה כבשים אלא שזו היתה הוראת שעה.

שנינו שמשמת יוסף בן יעזר איש צרידה ויוסף בן יוחנן איש ירושלים בטלו האשכולות והיינו נוטריקון איש שהכל בו, ורב יהודה אמר בשם שמואל שכל האשכולות שעמדו לישראל מימות משה עד יוסף בן יעזר למדו תורה כמשה רבינו ואחר זמנו לא למדו כמשה רבינו אך קשה שרב יהודה אמר בשם שמואל שבימי האבל על משה השתכחו ג' אלפים הלכות, ויש לומר שמה ששכחו שכתו ומה שלמדו זה היה כמו אצל משה, אך קשה ממה ששנינו שמשמת משה אם רבו מטמאים טמאו ואם רבו מטהרים טיהרו, ויש לומר שאכן הלב התמעט אך הלימוד היה כמו בזמן משה, ושנינו בבבביתא שכל האשכולות שעמדו מימי משה עד יוסף בן יעזר לא היה בהם שום דופי מכאן ואילך היה בהם דופי, ויש להקשות ששנינו שהיה מעשה בחסיד אחד שגנח מלבו ואמרו הרופאים שאין לו תקנה עד שינח חלב רותח, והביאו לו עז וקשרו לו ברגלי מיטתו וינק ממנה חלב וכשנכנסו חבריו לבקרו וראו את העז אמרו לסטים מזווין בביתו ואנו נכנסים לבקרו וישבו ודקדקו ולא מצאו בו אלא עוון זה של אותה העז וגם הוא אמר בעת מיתתו יודע אני בעצמי שאין לי עוון אלא של אותה העז שעברתי על דברי חברי שאמרו חכמים שלא מגדלים בהמה דקה בא"י ומקובל אצלנו שבכל מקום שנאמר מעשה בחסיד הכוונה לר' יהודה בן בבא או ר' יהודה בר' אלעאי, ואותם חכמים היו דורות רבים אחרי יוסי בן יעזר א"כ יש אשכולות בלי דופי אחרי דורו של יוסי בן יעזר,

דף טז מבאר רב יוסף שהכוונה לדופי שנחלקו לגבי סמיכה ביו"ט, אך קשה הרי גם יוסי בן יעזר נחלק בזה, ויש לומר שהוא נחלק בכך רק בסוף ימיו שלבו נחלש.

כשנשכחו ג' אלפי הלכות באבלו של משה אמרו ליהושע שאל אמר להם לא בשמים היא ואמרו לשמואל לשאול והוא אמר אלה המצוות שאין נביא רשאי לחדש דברים מעתה, ואמר ר' יצחק נפחא שגם חטאת שמתו בעליה נשכחה בימי אבלו של משה ואמרו לפנחס לשאול והוא אמר לא בשמים היא ואמרו לאלעזר לשאול והוא אמר אלה המצוות שנביא לא רשאי לחדש דבר.

רב יהודה אמר בשם שמואל שכשמשם נפטר לגן עדן הוא אמר ליהושע שאל ממני את כל הספיקות שיש לך, אמר לו יהושע רבי האם הנחתך שעה אחת והלכתי למקום אחר הרי כתבת בי ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל, ומיד תשש כוחו של יהושע ונשכחו ממנו ג' מאות הלכות ונולדו לו ז' מאות ספיקות וכל ישראל עמדו להרגו אמר לו הקב"ה אי אפשר לומר לך אך לך והטרד אותם במלחמה שכתוב ויהי אחרי מות משה עבד ה' ויאמר ה' אל יהושע ובבביתא שנינו שאלף וז' מאות ק"ו גזירות שוות ודקדוקי סופרים נשכחו בימי אבלו של משה, ור' אבהו אמר שעתיאל בן קנז החזירם בפלפולו, כמו שכתוב וילכדה עתניאל בן קנז אחי כלב הקטן ממנו ויתן לו את עכסה בתו לאשה ושמה נקרא כך שכל הרואה אותה כועס על אשתו, ונאמר בה ויהי בבואה ותסיתהו לשאול מאת אביה שדה ותצנח מעל החמור, ומבאר רבא בר רב יצחק שהיא הוכיחה כמו שהחמור כשאין לו מאכל באבוסו הוא צועק כך כשאין תבואה לאשה בכיתה היא צועקת, ותאמר תנה לי ברכה כי ארץ הנגב נתתני, בית שמנוגב בכל טובה ונתת לי גולות מים והיינו אדם שאין לו אלא תורה בלבד ויתן לה כלב את גולות עליות ואת גולות תחתיות אמר לה מי שדר בעליונים ובתחתונים יש לבקש ממנו מזונות, יש להקשות וכי כלב בן קנז הרי נאמר כלב בן יפונה ויש לומר שהוא נקרא בן יפונה על שם שהוא פנה מעצת

מרגלים, אך קשה שהוא לא בן קנז אלא בן חצרון שנכתוב וכלב בן חצרון הוליד את עזובה ומבאר רבא שכלב היה חורגו של קנז.

שנו בבביתא שעתיאל הוא יעבץ ושמו יהודה אחי שמעון ונקרא עתניאל שענאו קל יעבץ שהוא הרביץ תורה בישראל ולמדנו שענאו קל מהפסוק ויקרא יעבץ לאלוקי ישראל לאמר אם ברוך תברכני והרבת את גבולי והיתה ירך עמדי ועשה מרעתי לבלתי עצבי ויבא אלוקים את אשר שאל, והוא אמר אם ברוך תברכני בתורה והרבת את גבולי בתלמידים והיתה ירך עמדי שתלמודי לא ישתכח מלבי ועשה מרעתי שיזדמנו לי רעים כמותי בלתי עצבי שיצר הרע לא יפריע מלשנות, אם אתה עשה כן מוטב ואם לא אלך לנסיסי לשאול ומיד הביא לו אלוקים את אשר שאל, וכן נאמר רש ואיש תככים נפגשו מאיר עיני שניהם ה', כשתלמיד הולך אל רבו ואומר לו למדני תורה אם הוא מלמד אותו מאיר שניהם ה' ואם לא עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה' שמי שעשה את זה חכם עושה אותו טיפש ומי שהיה טיפש נעשה חכם, וזו משנת ר' נתן, ור' יהודה הנשיא למד את הפסוק אם ברוך תברכני בפריה ורביה והרבת את גבולי בבנים ובנות והיתה ירך עמדי במשא ומתן ועשית מרעתי שלא יהיה בי מיחוש בראש ובאזנים ובעינים ובלתי עצבי, שיצה"ר לא יפריע מלשנות ואם אתה עושה כך מוטב ואם לא אלך לנסיסי לשאול, ונאמר ויבא אלוקים את אשר שאל, וכן מה שכתוב רש ואיש תככים נפגשו מאיר עיני שניהם ה', שהעני מבקש מבעה"ב פרנסני אם מפרנסו מוטב ואם לא עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה' מי שעשה את זה עשיר עושה אותו עני ומי שעשה את זה עני עושה אותו עשיר.

ר"ש אומר שכמו שולד ותמורה וחטאת שמתו בעליה נאמרו רק ביחיד כך כפרו בעליה ושעברה שנתה זה רק ביחיד ולא בציבור, שנו בבביתא שלר"ש ה' חטאות מתות ולד ותמורה ושמתו או כפרו בעליה ושעברה שנתה ואין ולד חטאת בציבור שהרי זה בא זכר ואין תמורה בציבור כיוון שציבור לא עושים תמורה, ואין לומר חטאת שמתו בעליה בציבור שהרי הציבור לא מתים וכן שכפרו בעליו ושעברה שנתה אין לומר שניהגו ביחיד כבציבור שיש ללמוד סתום מהמפורש שכמו שהמפורש נאמר רק ביחיד ולא בציבור, כך בכפרו בעליה ושעברה שנתה זה רק ביחיד ולא בציבור, **עמוד ב** אך קשה איך לומדים מה שאפשר בציבור ממה שאי אפשר בציבור, ומבאר ר"ל שנתנו ד' חטאות מתות מהלכה למשה מסיני ואח"כ הוסיפו והעמידו על חמש והרי רק בכפרו ועברה שנתה זה יתכן בציבור וכשהחמירו שכל החמש מתות אי אפשר לומר שזה גם בציבור וא"כ על כרחנו לומדים סתום מהמפורש, ור' נתן אומר שמהלכה רק אחת מתה והחמירו בחמש והחמירו במקום אחד או יחיד או ציבור, אך קשה שיראו בסדר של אותה שלמדו מהלכה שהיא מתה אם מדובר בדבר ששייך ביחיד או בציבור, ויש לומר ששכחו שתי שכחות א' מאיזה סדר היא וב' מי היא ולכן היות שבציבור לא שייך שלושה מהחמש יש ללמוד סתום מפורש כמו שהמפורש הוא ביחיד ולא בציבור כך הסתום הוא ביחיד ולא בציבור.

משנה יש חומרה מקדשים על תמורה ויש חומרה מתמורה על קדשים קדשים חמורים מתמורה שהם עושים תמורה ואילו תמורה לא עושה תמורה, ציבור ושותפין מקדישים אך לא ממירים וניתן להקדיש עובדים ואברים אך לא ממירים בהם, תמורה חמורה מקדשים שהיא חלה על בעל מום קבוע ואינה יוצאת לחולין להגזז ולהעבד,

דף יז ור' יוסי בר' יהודה מוסיף שבתמורה עשו שוגג כמזיד ובמקדשים לא עשו שוגג כמזיד, ור"א אומר שהכלאיים והטריפה ויוצא דופן וטומטום ואנדרוגינוס אינם קדושים ולא מקדישים. **גמרא** ר' יוסי בר' יהודה למד מהפסוק יהיה קודש לרבות שוגג כמזיד, וחזקיה מבאר מהו שוגג כמזיד שאם הוא סבור שמוותו להמיר בתמורה לוקה ובקדשים אינו לוקה, ובלשון אחרת אמרו שבתמורה חל קדושה ובמקדשים לא חלה קדושה בטעות, ור"ל ור' יוחנן מבארים שהוא סבר לומר תמורת עולה ואמר תמורת שלמים, ובלשון אחרת לגבי תמורת שלמים קדוש בטעות ובקדשים אינו קדוש בטעות, וללישנא בתרא אם רצה לומר שחור ואמר לבן בתמורה לוקה ובקדשים אינו לוקה, ור' יוחנן מבאר שהוא סבר לומר תצא זו ותכנס זו לגבי קדשים שנולד בהם מום שנאכלים בלי פדיון אינו לוקה ובתמורה לוקה, ורב ששת מבאר ששוגג בתמורה הכוונה שאמר אכנס לבית זה ואקדיש ואמיר מדעתי והוא נכנס והמיר או הקדיש שלא מדעתו לגבי תמורה לוקה ולגבי קדשים אינו לוקה.

שמואל מפרש בדברי ר"א שלא מקדישים כלאים טריפה ויוצא דופן שאינו קדושים בתמורה ואינם מקדישים לעשות תמורה, ושנינו שר"מ אמר שאם אינם קדושים איך הם מקדישים וזה שייך רק במקדיש בהמה ואח"כ היא נטרפה או במקדיש וולד והוא יצא דרך

הדופן אך כלאיים טריפה ויוצא דופן זה שייך רק בולד הקרבן וכו' יהודה סובר שולד עושה תמורה.

רב פפא מבאר בטעמו של ר"א שהפרשה מדברת באופן של בהמה טמאה שאינה קריבה ולא ירדה לה קדושת הגוף, ורב פפא מקשה מבעל מום שאינו קרב ובכ"ז ירדה אליו קדושת הגוף, אמר לו רבא שהדמיון לבהמה טמאה הוא שכמו שבהמה טמאה היא פסול הגוף כך כל מה שהוא פסול הגוף להוציא בעל מום שהוא פסול חסרון, ורב אדא מקשה לרבא הרי נאמר בפרשה שרוע וקלוט והם פסול הגוף, אלא מבאר רבא שלומדים שכמו שבהמה טמאה אין במינה כך למדו מה שהוא כבהמה טמאה להוציא בעל מום שיש במינו קרב, ואין לומר שגם בטריפה אין במינה כי אינה דומה לבעל מום שהרי בהמה טמאה אסורה באכילה וטריפה אסורה באכילה להוציא בכל מום שהוא מותר באכילה.

שמואל אומר שמי שהקדיש טריפה צריך מום קבוע לפדות עליו, אך לפ"ז יש מכאן הוכחה שפודים קדשים להאכילם לכלבים, אלא יש לומר שטריפה עושה קדושה לפני קבורה לאחר מיתה, ור' אושעיא אומר שהוא כמקדיש עצים ואבנים וניתן לפדות להאכיל לכלבים שזה לא נקרא קדשים, ולכאורה יש להוכיח ממה ששינוי שכל הקדשים שנעשו טריפה לא פודים אותם שלא פודים קדשים להאכיל לכלבים, ויש לדייק דוקא שנעשה טריפה משמע שאם היו טריפה מעיקרא פודים אותם, ויש לדחות שהתנא הזה סובר שדבר שלא ראוי בגופו לא יורדת לו קדושת הגוף, ויש להוכיח מדברי ר"א שכלאיים טריפה ויוצא דופן וטומטום ואנדרוגיניוס אינם קדושים ולא מקדישים, ושמואל מבאר שאינם קדושים בתמורה ואינם מקדישים לעשות תמורה ושינוי שר"מ אמר על כך שאם אינם קדושים מהיכן מקדישים אלא מדובר רק במקדיש בהמה והיא נטרפה אח"כ ואם היא היתה טריפה מתחילה לא ירדה לה קדושת הגוף, **עמוד ב** ולשמואל ניתן לדחות שגם התנא הזה סובר שדבר שאינו ראוי לגופו לא ירדה לו קדושת הגוף.

פרק אלו קדשים

משנה אלו קדשים שולדם ותמורתם כיוצא בהן: וולד שלמים ותמורתם וולדן וולדן עד סוף העולם, הרי הם כשלמים והם טעונים סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק. **גמרא** יש לדייק שאם כתוב וולדן וולדן וולדן מדוע כתוב שוב עד סוף העולם, ויש לומר שהתנא של המשנה שמע שר"א אמר שולד קדשים אינו קרב לשלמים ואומר לו התנא שלא רק שאינו מודה לך בוולד אלא גם לגבי עד סוף העולם איני מודה לך והוא קרב לשלמים.

שנו בברייתא מנין שולד קדשים קרב שכתוב זכר לרבות ולד, ולכאורה ניתן ללמוד בק"ו שאם תמורה שלא גדלה מההקדש קריבה, ולד שגדל מההקדש ודאי יקרב, אך ניתן לפרוך שתמורה שייכת בכל הקדשים ואילו ולד לא שייך בכל הקדשים לכן למדו מזכר לרבות ולד, מנקבה מרבים תמורה ולמדנו תמורת תמימים וולד תמימים וולד בעלי מומים למדו מאם זכר ותמורת בעלי מומים למדו מאם נקבה, ורב ספרא מקשה אולי נלמד ולד בעלי מומים מאם נקבה ותמורת בעלי מומים נלמד מאם זכר, אמר אביי שמסתבר שמאותו מקום שלמדו תמורת תמימים למדו תמורת בעלי מומים, הקשה רב ספרא לא שאלתי להפוך רק את מה שלמדו מאם זכר מאם נקבה אלא שאלתי שנהפוך את כל הפסוק שמזכר למדו תמורה ומנקבה למדו ולד, אמר אביי שולד משמע לשון זכר ותמורה משמע לשון נקבה.

שמואל אומר שולדות בעלי מומים קדושים אפילו להקרב אף שאמם אינה קדושה להקרב, והחידוש הוא לר"א שהמקדיש נקבה לעולה וילדה הולד קרב עולה שלא נאמר שרק מי שיש שם עולה על אמו קרב אך שאר ולדות לא קרבים, קמ"ל שהם קרבים, ובר פדא סובר שהולדות הולכים לרעה ולדברי הכל, וכן אמר רבא שר"א הולדות קרבים, ורב פפא אומר שמדובר לרעה ולכו"ע.

יש תנא שלומדים תמורות וולדות מהפסוק **רק קדשיך** אלו התמורות, **אשר יהיו לך** אלו הולדות וכתוב **תשא ובאת** ואין לומר שיכניסם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון כדי שימותו אך כתוב ועשית עולותיך הבשר והדם וכדרך שאתה נוהג בעולה תעשה בתמורה ומה שאתה עושה בשלמים תעשה בוולדם ובתמורה, ואין לומר שבכל קדשים שיקרב ולדם ותמורתם לר' ישמעאל לומדים מהפסוק רק, ור"ע למד שלא צריך ללמוד משם, אלא לומדים מהפסוק אשם הוא הוא קרב ולא תמורתו.

יש לדקדק בדברי הברייתא מדוע יכניס לבית הבחירה ויש לבאר שכיון שלמדו שיש ה' חטאות מתות בכל מקום והללו לא יקרבו אלא ימותו בבית הבחירה, קמ"ל שלא.

לר' ישמעאל ממעטים ולד שאר קדשים מרק יש לדקדק באיזה ולד מדובר הרי עולה הוא זכר שאינו מוליד ובחטאת יש הלכה שהולד הולך למיתה,

דף יח ובאשם יש הלכה שהוא הולך לרעהייה שכל מה שבחטאת מתה באשם רועה, יש לומר שמדובר בחטאת שאמנם יש הלכה שהיא מתה, אך הפסוק ממעט שהיא לא תקרב, אך קשה שודאי אם מתה אינה קריבה אלא חטאת למדו מהלכה והפסוק ממעט אשם, אך קשה שמה שבחטאת מתה באשם רועה, אלא מדובר בכל הקרבנות והפסוק בא לומר שאם הקריב עבר בעשה.

ר"ע למד מאשם הוא שרק הוא קרב אך קשה שלא צריך פסוק ויש ללמוד מהלכה ויש לומר שלמדו מהפסוק כדברי רב הונא שאשם שניתק לרעהייה ושחטו סתם הוא כשר לשם עולה, ומשמע רק אם ניתק ואם לא ניתק לא יקרב לעולה שכתוב **הוא** בהוייתו יהיה, אך קשה מדוע התנא הזה לא למד כדלעיל מהפסוק אם זכר או אם נקבה, ויש לומר שצריך את הפסוק הזה לרבות ולד ותמורת בעלי מומים והוא לא למד את הכל מאם זכר ואם נקבה שלא משמע לתנא הזה ללמוד מאם, ומי שלמד מזכר ונקבה מתשא ובאת לומדים לכל קדשים שטורחים לקחתם מהמרעה, וללישנא בתרא טורחים לקחת אפילו מהדישה שלהם.

משנה ר"א אומר שולד שלמים אינו קרב לשלמים ולחכמים הוא יקרב לשלמים ואמר ר"ש שחכמים לא חלקו על ולד ולד שלמים ועל ולד ולד תמורה שאינו קרב ונחלקו בולד עצמו שלר"א לא יקרב ולחכמים יקרב, ור' יהושע ור' פפייס העידו שולד שלמים קרב שלמים ור' פפייס אמר אני מעיד שהיתה לנו פרה של שלמים ואכלנוה בפסח ואכלנו את הולד שלה שלמים בחג. **גמרא** ר' אמי אומר בשם ר' יוחנן שר"א למד מהפסוק ואם זבח שלמים קרבנו ואם ולא ולד, ואמר ר' חייא בר אבא לר' אמי א"כ גם בתורה שכתוב ואם זבח תודה נמעט ולד, והרי שנינו שולדה חלופיה ותמורתה מנין שקרבה שכתוב אם על תודה מכל מקום, אלא מבאר ר' חייא בר אבא בשם ר' יוחנן שר"א גזר שמא יגדל מהם עדרים עדרים.

ר"ש אמר שלא נחלקו על ולד ולד שלמים או תמורה והסתפקו האם לא נחלקו ולכו"ע יקרב, או שלא נחלקו שיקרבו אלא לא יקרבו, ורבה אומר שמסתבר שלכו"ע יקרבו שר"א חלק רק בולד שגזרו על כך אך בולד ולד שהוא רק באקראי ור"א לא גזר בו, וריב"ל אומר שלא נחלקו שיקרבו אלא לא יקרבו שחכמים חלקו על ר"א רק בולד אך בולד ולד מתוך מעשיו שיגדל ולד ולד ניכרת מחשבתו שהוא משאיר כדי לגדל, **עמוד ב** ור' חייא שנה ברייתא כריב"ל שכתוב בפסוק אם כשב הוא מקריב ולד ראשון קרב וולד שני אינו קרב, ומהוא למדו שהוא קרב ולא ולד שאר קדשים, ולכאורה איזה ולד באו למעט אם נאמר של עולה ואשם הרי הם זכרים ואם מדובר בולד חטאת הרי יש הלכה שהיא מתה, ומבאר רבינא שבא לרבות ולד המעושרת, אך קשה שלא צריך לרבות מעושרת שהרי לומדים גזירה שוה עברה עברה מבכור, ויש לומר שצריך למעט שהוא שלא נאמר שלא לומדים דבר שאפשר בו בולד מדבר שאי אפשר בו ולד.

יש להקשות במה שהעיד ר' פפייס שהקריבו בחג הרי לרבא עובר בכל תאחר אחר שעבר רגל אחד והיו צריכים להקריבו עד עצרת, ורב זביד מבאר בשם רבא שמדובר שהוא היה חולה בעצרת, ורב אשי אומר שחג הכוונה שבועות, ורב זביד לא תירץ כך שבכל מקום שכתוב פסח קוראים לשבועות עצרת ולא חג סתם, אך קשה א"כ מה בא ר' פפייס להעיד ויש לומר שהוא בא להוציא מדעת ר"א שולד שלמים אינו קרב שלמים, קמ"ל שהוא קרב.

משנה ולד תודה ותמורתה וולדם ולד ולדם עד סוף הדורות הם כתודה אך הם קרבים בלי לחם. **גמרא** בברייתא למדו מהפסוק יקריבנו שאם הפריש תודה ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאה הראשונה ושתייהן עומדות מנין שמה שירצה יקריב עם לחמה שכתוב תודה יקריב, ואין לומר שהשניה תהיה טעונה לחם כי כתוב יקריבנו אחת ולא שתיים, ומנין לרבות ולדות תמורות וחליפות שכתוב ואם על תודה ואין לומר שכולן טעונות לחם כי כתוב על זבח התודה שרק התודה טעונה לחם, וולדה תמורתה וחליפתה אינה טעונה לחם.

משנה תמורת עולה ולד תמורה ולד וולד ולדה עד סוף העולם הם כעולה וטעונים הפשט וניתוח והם כליל לאישים, מי שהפריש נקבה לעולה והיא ילדה זכר ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו עולה ור"א אומר שהוא עצמו יקרב עולה. **גמרא** יש להקשות מדוע חכמים ור"א חלקו רק בסיפא ולא ברישא בתמורה, ורבה בר בר חנה אמר שאכן נחלקו גם ברישא ורק לר"א הם קרבים לעולה ורבא אומר שהרישא זה גם לרבנן והם חלקו על ר"א רק במפריש נקבה לעולה שהאם לא קרבה אבל בתמורה שהאם קריבה גם רבנן יודו, ויש להקשות וכי ר"א אמר שהוא עצמו קרב עולה הרי שנינו

שתמורת אשם וולד תמורה ולדן וולד עד סוף העולם ירעו עד שיסתאבו וימכרו ודמיהם יפלו לנדבה ור' אלעזר אומר ימותו, ור' אליעזר אומר שיביא בדמיהם עולה ומשמע רק דמיהם ולא הם עצמם, ומבאר רב חסדא שר"א אומר לדברי רבנן שלדעתו הולד עצמו קרב לעולה אך לדעתם שרועה תודו שהמותרות ילכו לנדבת יחיד, ואמרו לו רבנן שהמותרות הולכות לנדבת ציבור, ורבא מבאר שר"א אומר שהוא עצמו יקרב לעולה רק במפריש נקבה לעולה שיש שם עולה על אמו,

דף יט אך בתמורת ולד אשם שאין שם עולה על אמו מודה ר"א שיביא בדמיו עולה והוא לא יקרב לעולה, ואב"י מקשה וכי לר"א צריך שם עולה על אמו הרי שנינו שמי שהפריש נקבה לפסחו היא תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה פסח ואם ילדה ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו שלמים, ור"א אומר שהוא עצמו יקרב לשלמים, וקשה שאין כאן שם שלמים על אמו ובכל זאת אמר ר"א שהוא יקרב לשלמים, ומבאר רבא שכיוון שמדובר אחר הפסח שמותר פסח עצמו קרב לשלמים לכן הולד יקרב לשלמים, אך קשה א"כ ר"א יחלק גם ברישא כשילדה קודם פסח שיש שם שלמים על אמו, אמר רבא שאכן ר"א חולק גם ברישא, ולאב"י ר"א לא חולק בילדה קודם פסח שלמדו שלמקום שהמותר הולך הוולד הולך, וכיוון שאחרי פסח הפסח עצמו קרב לשלמים גם הולד יקרב לשלמים, אך קודם פסח שקדושת אמו זה רק לדמי פסח לכן הולד עצמו לא יקרב אלא יביא פסח בדמיו, ורב עוקבא בר חמא מקשה וכי אומרים שכמו שהאם לדמים כך הולד לדמים הרי שנינו שמי שהפריש נקבה לפסחו היא וולדותיהם ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמיהם פסח, ור"א סובר שהוא עצמו יקרב לפסח והרי האם קדושה רק לדמים ובכ"ז הולד קרב לפסח ואין דינו כאמו, מבאר רבינא שמדובר שם בהפריש מעוברת לפסחו ור"א סובר כר' יוחנן שעובר הוא לא כירך אמו ואף שהאם קדושה רק לדמים אבל הוא קדוש בקדושת הגוף, ומר זוטרא בר רב מרי אמר לרבינא שבברייתא מוכח שמדובר שהאם מעוברת שכתוב היא וולדותיה משמע ששניהם היו בשעת ההקדש.

עמוד ב ר' יוסי בר' חנינא אומר שר"א מודה במפריש נקבה לאשם שבנה לא קרב אשם, ולכאורה זה פשוט שהרי רק במפריש נקבה לעולה סבר ר"א שהולד יקרב לעולה כי יש שם עולה על אמו אך באשם לא שייך שם אשם על אמו ור"א יודה שאינו קרב אשם, ויש לומר שאם ר' יוסי בר' חנינא לא היה מחדש באשם היינו אומרים שלר"א יקרב עולה לא בגלל שיש שם עולה על אמו אלא שהולד הוא ראוי בעצמו להקרב לעולה וא"כ הוא ראוי גם לאשם, קמ"ל שרק בעולה הוא עצמו קרב, אך קשה א"כ מדוע ר' יוסי אמר באשם הרי הוא יכול לומר בעולה והיינו לזמדים אשם מעולה, ויש לומר שאם ר' יוסי היה אומר בעולה היינו אומרים שרק לעולה אינו קרב כי גם את האם הוא לא הקדיש לעולה אך באשם נאמר שכשהקדיש את האם לאשם יקרב הולד כיון שהוא ראוי, קמ"ל שאינו קרב.

משנה מי שהפריש נקבה לאשם תרעה עד שתסתאב והיא תמכר ויביא בדמיה אשם, ואם כבר הקריב את האשם יפלו הדמים לנדבה ור"א אומר שהיא תמכר בלי מום כיון שהיא לא ראוייה כלל לאשם. **גמרא** יש להקשות לת"ק מדוע היא תסתאב נאמר שהיא תמכר מיד שכיוון שהיא לא ראוייה לאשם זה כמו מום, ומבאר רב יהודה בשם רב שמיגו שירדה לה קדושת דמים ירדה לה קדושת הגוף ואמר רבא שמוכח מכאן שהמקדיש זכר לדמיו הוא קדוש בקדושת הגוף, ושנינו שרב כהנא אמר שהמקדיש זכר לדמיו קדוש בקדושת הגוף, ורבא אמר שאינו קדוש בקדושת הגוף ורבא חזר בו בגלל דברי רב יהודה בשם רב.

רב חייא בר אבין הקשה לר' יוחנן מדוע לר"א ימכור את הבהמה בלי מום הרי ניתן לומר כדלעיל שמיגו שירדה לו קדושת דמים ירדה לו גם קדושת הגוף, אמר ר' יוחנן שר"א לשיטתו שהוא סובר שכל דבר שאינו ראוי בגופו לא יורדת לו קדושת הגוף, ששנינו שאם צריך להביא אשם בן שנה והביא בן שתיים או שצריך להביא בן שתיים והביא בן שנה כשר ולא עלה לבעלים לשם חובה, ור"א סובר שלא חל בהם קדושה, ויש להקשות שמחוסר זמן הוא לא ראוי ובכ"ז אמר ר"א שהוא קדוש ויש לומר שמחוסר זמן ראוי לאחר זמן, אך קשה שגם באשם בן שתיים שהביא בן שנה הוא ראוי לאחר זמן, אלא יש לומר שר"א למד מחוסר זמן מבכור כמו ששנינו שר"א בן יהודה אומר בשם ר"א שמחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר ודינו כבכור שהוא קדוש לפני זמנו בח' ימים ומקריבים אותו לאחר זמן כך כל מחוסר זמן קדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמנו.

שנו בברייתא שאם הפריש נקבה לעולתו או לפסחו

דף כ ואשמו הוא עושה תמורה ור"א סובר שלעולתו הוא עושה תמורה אך לפסחו או אשמו אינו עושה תמורה שרק מי שרועה

להסתאב עושה תמורה, ואמר רבי איני רואה את דברי ר"א בפסח כיון שמותר הפסח קרב לשלמים, אך קשה שרבי לא אמר איני רואה את דברי ר"א באשם כי מותר אשם קרב לעולה שרבי סובר כרבנן שהמותרות הולכות לנדבת ציבור ובציבור אין תמורה, ולכאורה טעמו של ר"א שבמפריש נקבה לעולה עושה תמורה כי יש שם עולה בנקבה בעולת העוף א"כ נאמר שכהן גדול שהפריש פרה לחובת פרו היא תקדש כיון שהיא ראוייה לפרת חטאת, ויש לדחות שפרת חטאת היא קדשי בדק הבית שאינם עושים תמורה, אך קשה שנאמר שיחיד שהפריש שער לחובת שערותו הוא קדוש שהרי יש שער נשיא, או נשיא שהפריש שער לחובת שערותו היא תקדש כיון שהיא ראוייה ליחיד, ויש לומר שנשיא ויחיד זה שני גופים, אך קשה שבחטא קודם שהתמנה אם הפריש שער לחובת שערותו היא תקדש שהרי אם הוא יחטא עכשיו הוא יביא שער, אך יש לומר שהוא לא חטא עכשיו ואינו חייב שער, אך קשה א"כ בהפריש נקבה לעולה היא לא תקדש שהרי עכשיו הוא לא מביא עולת העוף, יש לומר שר"א סובר כר"א בן עזריה ששנינו שאם אמר הרי עלי עולה יביא כבש ור"א בן עזריה אומר שיביא תור או בן יונה.

שנינו לקמן שאם הקדיש נכסיו והיו בהם בהמה הראוייה למזבח זכרים ונקבות לר"א הזכרים ימכרו לצרכי עולות והנקבות לצרכי שלמים ודמיהם יפלו עם שאר הנכסים לבדק הבית, ור' יהושע סובר שהזכרים עצמם יקרב לעולה והנקבות ימכרו לצרכי שלמים ויביא בדמיהן עולות ושאר הנכסים יפלו לבדק הבית, ור' חייא בר אבא אמר לר' יוחנן איך יקריב את הנקבות לשלמים הרי הן באות מכח קדושה דחוויה, ובלשון אחרת ר' חייא אמר לר' יוחנן שאם ר' יהושע אומר שהזכרים עצמן יקרב לעולות א"כ הוא הקדישם בקדושת הגוף וא"כ מדוע ימכרו הנקבות לשלמים וצריך לומר שירעו, ואמר ר' יוחנן שר' יהושע סובר כר"א שדבר שלא ראוי בגופו לא יורדת לו קדושת הגוף, ששנינו במשנה שר"א אומר במפריש נקבה לאשם היא תמכר שלא במום והיינו שכיון שהיא לא ראוייה לאשם לא ירדה לה קדושת הגוף, אך יש לדחות שר"א דיבר רק במפריש נקבה לאשם **עמוד ב** שאין על אמו שם אשם אך במפריש נקבה לעולה שיש שם עולה על אמו יודה ר"א, ועוד קשה שר"א אומר שהיא עושה תמורה לעולתו, אמר ר' יוחנן שר' יהושע סובר כמו ר"א בן יהודה בדעת ר"א שאף לעולה אינו עושה תמורה.

משנה תמורת אשם וולד תמורה וולדן וולד עד סוף העולם ירעו עד שיסתאבו וימכרו ודמיהם יפלו לנדבה, ור' אליעזר אומר ימותו ור' אליעזר אומר שיביא בדמיהן עולות, אשם שמתו בעליו ושכפרו בעליו ירעה עד שיסתאב וימכרו ויפלו דמיו לנדבה ור' אליעזר אומר ימותו ור' אלעזר אומר שיביא בדמיו עולה והרי כל נדבה עולה היא ומה בין ר"א לרבנן אלא שאם היא באה עולה יסמוך עליה ויביא נסכיה ונסכיה משלו, ואם היה כהן עבודתה ועורה שלו ואם היא נדבה הוא לא סומך עליה ואינו מביא עליה נסכים והנסכים משל ציבור ואפילו הוא כהן עבודתה ועורה של אנשי משמר. **גמרא** צריך לכתוב את המחלוקת באשם ותמורתו שאם היינו שונים באשם לכן אמר ר"א שימותו שהוא גזר לאחר כפרה משום לפני כפרה אך בתמורת אשם וולדה הוא יודה לרבנן שירעו, ואם היינו שומעים בתמורת אשם וולדה היינו אומרים שרק שם נחלקו רבנן אך באשם עצמו הם יודו לר"א שהיא תמות.

ר"א אומר בשם רבה בר אבוב שנחלקו רק לאחר כפרה אבל לפני כפרה לכו"ע הוא עצמו יקרב לאשם, ורבא אומר שני תשובות על כך שאדם לא מתכפר בדבר עבירה, ועוד שרב חנינא הוכיח לריב"ל שולד ראשון קרב וולד שני אינו קרב, אלא כך יש לשנות, שר"א אמר בשם רבה בר אבוב שנחלקו קודם כפרה אך לאחר כפרה לכו"ע הוא עצמו יקרב לעולה, אך עדיין קשה ממה שרב חנינא הוכיח לריב"ל.

ר' אבין בר חייא שאל את ר' אבין בר כהנא במקרה שהפריש נקבה לאשם אם בנה יקרב לעולה ולכאורה יש לפשוט מדברי ר' יוסי בר' חנינא שאמר שר"א מודה דמפריש נקבה לאשם שבנה אינו קרב לאשם, יש לומר שר' אבין לא שמע את דברי ר' יוסי והוא הסתפק שר"א אמר שבמפריש נקבה לעולה שבנה יקרב לעולה כי חל שם עולה על אמו אך באשם לא שייך שם אשם בנקבה וא"כ ר"א יודה שהולד לא יקרב לאשם, אמר ר' אבין בר חייא שר"א לא אמר מצד שחל שם עולה על אמו אלא בגלל שהוא ראוי להקרבה וגם כאן הוא ראוי להקרבה, אך לכאורה יש לדייק מהמשנה שכתוב שולד ולדן עד סוף העולם יביא בדמיהן עולה ומשמע שהוא עצמו לא יקרב לעולה.